

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja
Prezes Rady Ministrów
DSP.WPP.0640.105.2021

Warszawa, 7 kwietnia 2023 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

przekazuję przyjęte przez **Radę Ministrów stanowisko** wobec
komisyjnego projektu ustawy

**- o zmianie ustawy o dostępie
do informacji publicznej i ustawy
o petycjach (druk nr 1518).**

Jednocześnie informuję, że Rada Ministrów upoważniła Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do reprezentowania Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych.

Z poważaniem,

Mateusz Morawiecki

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Stanowisko Rządu
wobec komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o dostępie do informacji publicznej
i ustawy o petycjach (druk sejmowy nr 1518)

I. Informacje o projekcie

Projekt ustawy stanowi realizację postulatu zawartego w petycjach: Nr BKSP-145-IX-58/19 i Nr BKSP-145-IX-192/20 wniesionych do Sejmu RP przez Stowarzyszenie Polski Instytut Praw Głuchych. Autor petycji zwrócił się o wprowadzenie zmian w ustawie z dnia 6 września 2001 r. *o dostępie do informacji publicznej* (Dz. U. z 2022 r. poz. 902) oraz w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. *o petycjach* (Dz. U. z 2018 r. poz. 870) umożliwiającym osobom uprawnionym w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. *o języku migowym i innych środkach komunikowania się* (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) składanie wniosków o udostępnienie informacji publicznej oraz petycji w języku, którym się posługują w życiu codziennym i uznanym w polskim prawie jako narzędzie komunikowania się z urzędami.

II. Stanowisko do przyjętego rozwiązania

Proponowana zmiana w ustawie z dnia 6 września 2001 r. *o dostępie do informacji publicznej* polega na dodaniu w art. 10 ust. 1a w brzmieniu: „*1a. Osoba, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania (Dz. U. z 2017 r. poz. 1824, z późn. zm.) ma prawo złożenia wniosku o udostępnienie informacji publicznej w formie nagrania audiowizualnego, zawierającego osobisty przekaz, sporządzony w polskim języku migowym lub systemie językowo-migowym.*” oraz zmianie brzmienia w art. 10 ust. 2: „*2. Informacja publiczna, która może być niezwłocznie udostępniona, jest udostępniana w formie ustnej lub pisemnej bez pisemnego wniosku albo wniosku, o którym mowa w ust. 1a.*”.

Z kolei w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. *o petycjach* proponuje się następujące zmiany:

1) w art. 4 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„*3a. Osoba, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania (Dz. U. z 2017 r. poz. 1824, z późn. zm.) ma prawo złożenia petycji w całości lub w części w formie nagrania audiowizualnego, zawierającego osobisty przekaz, sporządzony w polskim języku migowym lub systemie językowo-migowym.*”;

2) w art. 8 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„*1a. Jeżeli petycja została złożona w formie o której mowa w art. 4 ust. 3a wraz z informacją, o której mowa w ust. 1, zamieszcza się transkrypcję nagrania w zakresie wskazania przedmiotu petycji.*”.

Należy zauważyć, że zakres podmiotowy – w obydwu petycjach Stowarzyszenia Polski

Instytut Praw Głuchych – tj. prawo do składania wskazanych wniosków, w trybie ustawy z dnia 6 września 2001 r. *o dostępie do informacji publicznej* czy też ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o petycjach*, został zastrzeżony dla osób wymienionych w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. *o języku migowym i innych środkach komunikowania się*. Są to osoby, które urodziły się głuche lub straciły słuch w dzieciństwie, a język polski nie jest dla nich podstawowym językiem używanym w komunikowaniu się (występują liczne trudności w napisaniu przez takie osoby wniosków o udostępnienie informacji publicznej w formie tradycyjnej czy też elektronicznej w języku polskim). Przedstawiona w uzasadnieniach tych petycji argumentacja wydaje się co do zasady słuszna, a proponowane zmiany mają na celu ułatwienie funkcjonowania w życiu publicznym tych osób i przyczynią się do wyrównywania szans z osobami niemającymi takich trudności w porozumiewaniu się. Niemniej jednak należy wskazać na pewne wątpliwości związane z realizacją tego postulatu. Projekt ustawy w sposób mało precyzyjny określa sposób sporządzania nagrania audiowizualnego, które byłoby przesyłane pocztą na nośniku albo w formie elektronicznej. Wątpliwości budzi m.in.: jaką formę powinna mieć odpowiedź udzielana przez adresata petycji czy wniosku (należy domniemywać, że odpowiedź byłaby sporządzana w formie tradycyjnej (pisemnej), co nie eliminuje wskazanego w uzasadnieniu petycji problemu, że język polski nie jest dla nich podstawowym językiem używanym w komunikowaniu się), albo w jaki sposób byłby chroniony wizerunek takiej osoby i dane zdrowotne (niepełnosprawność), jak długo byłyby przechowywane te dane (wizerunkowe i zdrowotne), które nie są konieczne dla realizacji celu wniosku o udostępnienie informacji publicznej czy petycji itp. Jako inny przykład należy wskazać przypadek, gdy adresat wniosku ma zamiar odmówić udostępnienia informacji publicznej (lub umorzyć postępowanie). Do decyzji o odmowie lub o umorzeniu postępowania zastosowanie mają przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego, zatem adresat wniosku jest zobowiązany do stosowania przewidzianych tam wymogów formalnych (m.in. przepisy o decyzji administracyjnej, o doręczeniach). W kontekście braku uregulowania formy odpowiedzi na wniosek projekt nie przewiduje też sytuacji, w której przedmiotem wniosku są dokumenty publiczne (niekiedy bardzo obszerne), dane statystyczne, dane finansowe etc. W projekcie nie został określony sposób przekazania tego rodzaju informacji wnioskodawcy tak, aby cel projektowanej zmiany mógł zostać zrealizowany. Wyjaśnienia wymaga zatem, czy dokumenty te będą udostępniane w formie, w której został złożony wniosek o udostępnienie informacji publicznej, tj. będzie zachodziła potrzeba zaangażowania tłumacza polskiego języka migowego (PJM)/systemu języka migowego (SJM) do udzielania takiej informacji, wykonywania tłumaczeń, obsługi technicznej do nagrywania spotkań.

Zatem wydaje się, że byłoby konieczne przygotowanie odpowiednich przepisów ustawowych (w zakresie retencji danych zdrowotnych i wizerunku dla tej formy wniosków) i odpowiedniego rozporządzenia określającego wyżej poruszone kwestie, bowiem przy obecnym brzmieniu proponowanych przepisów nagranie mogłoby być sporządzone na taśmie filmowej bądź kasecie video, co niewątpliwie utrudniłoby adresatowi petycji czy też wniosku o udostępnienie informacji publicznej jego odtworzenie. Uzasadnienie do projektu wymaga odniesienia projektodawców do kwestii realizowania w praktyce przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r.

o języku migowym (...), która wprowadziła korzystne rozwiązania dla wyżej wymienionych osób, np. art. 11 tej ustawy, zgodnie z którym organ administracji publicznej zapewnia dostęp do usługi tłumacza (...).

Ponadto należy zaznaczyć, że kwestie kontaktu z urzędem osób mających trudności w porozumiewaniu się zostały już uregulowane przez ustawodawcę poprzez art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. *o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami* (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), zwanej dalej „*ustawą o dostępności*”. Zakres przedmiotowy tej regulacji jest co do zasady szerszy, tj. ustawa dopuszcza obsługę z wykorzystaniem środków wspierających komunikowanie się, o których mowa w art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. *o języku migowym i innych środkach komunikowania się*, w tym komunikację audiowizualną, o której mowa w art. 3 pkt 5 lit c. wskazanej ustawy, nie ograniczając jej wyłącznie do wniosków o dostęp do informacji publicznej i petycji. Jednocześnie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. *o dostępie do informacji publicznej* nie wskazuje na dozwolone formy składania wniosku o dostęp do informacji publicznej. Natomiast art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. *o petycjach* dopuszcza formę elektroniczną wniosku. W przypadku gdy w ocenie ustawodawcy przepisy te nie są wystarczające, rozważenia wymaga ich doprecyzowanie w celu uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych, nie ma przy tym powodu, aby szczegółowe rozwiązania z ustawy o dostępności nie dotyczyły innych kontaktów obywatela ze szczególnymi potrzebami z urzędem, np. kwestii załatwiania skarg i wniosków. Jednocześnie należy podkreślić, że w Polsce brak jest zawodu tłumacza przysięgłego języka migowego, bowiem zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 25 listopada 2004 r. *o zawodzie tłumacza przysięgłego* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1326) przepisów ustawy nie stosuje się do tłumaczy języka migowego oraz innych systemów komunikacji niebędących językami naturalnymi. W Polsce nie istnieje również system certyfikacji tłumaczy języka migowego.

Nie wydaje się zatem zasadnym wprowadzanie nowych szczegółowych rozwiązań w materii już uregulowanej.

III. Ocena skutków gospodarczych i finansowych

Projektowana ustawa może wywołać skutki finansowe po stronie podmiotów rozpatrujących petycje bądź wnioski wnoszone w trybie ustawy *o dostępie do informacji publicznej*. Autorzy projektu powinni oszacować koszty wynikające z wprowadzenia w życie projektowanych zmian, w tym koszty szkoleń urzędników, którzy będą odpowiedzialni za realizację zadań przewidzianych w proponowanej w regulacji formie oraz wskazać źródła ich finansowania lub zadeklarować, że wszystkie wynikające z regulacji wydatki zostaną sfinansowane w ramach wydatków zaplanowanych w ustawach budżetowych na kolejne lata w ramach limitów wydatków w poszczególnych częściach budżetowych/planach finansowych jednostek sektora finansów publicznych, bez ubiegania się o dodatkowe środki na ten cel. W szczególności należy wskazać, że w przypadku nauki PJM/SJM proces podstawowej nauki wynosi 2 lata (studia podyplomowe), jednak tak uzyskany poziom może nie być wystarczający do tłumaczenia specjalistycznych tekstów. Zatem projektowana regulacja powinna uwzględniać koszty zatrudnienia w urzędach specjalistów (tj. profesjonalnych tłumaczy PJM).

IV. Podsumowanie

Rząd, co do zasady, pozytywnie ocenia intencje autorów projektu, mając na uwadze wątpliwości wskazane powyżej.